

Kosmologija

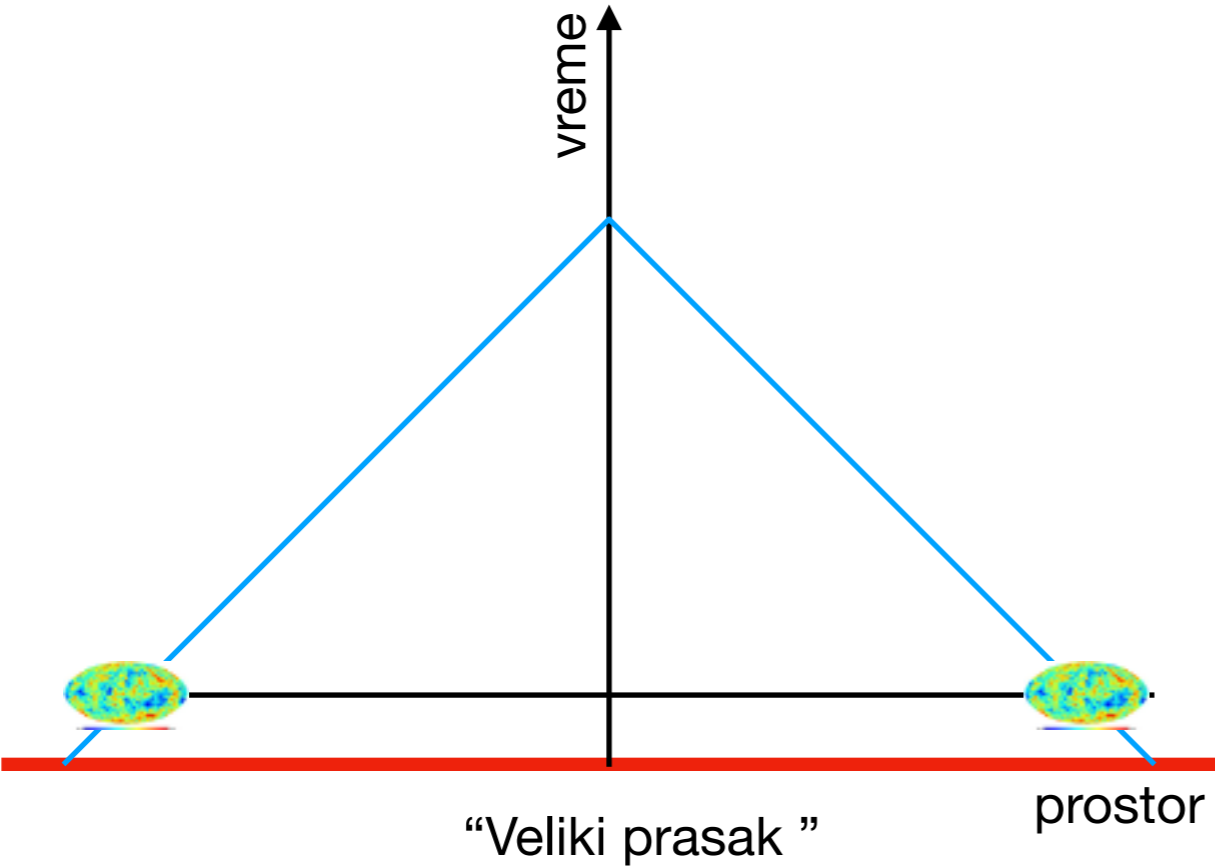
Marko Simonović
CERN

Stubovi moderne kosmologije

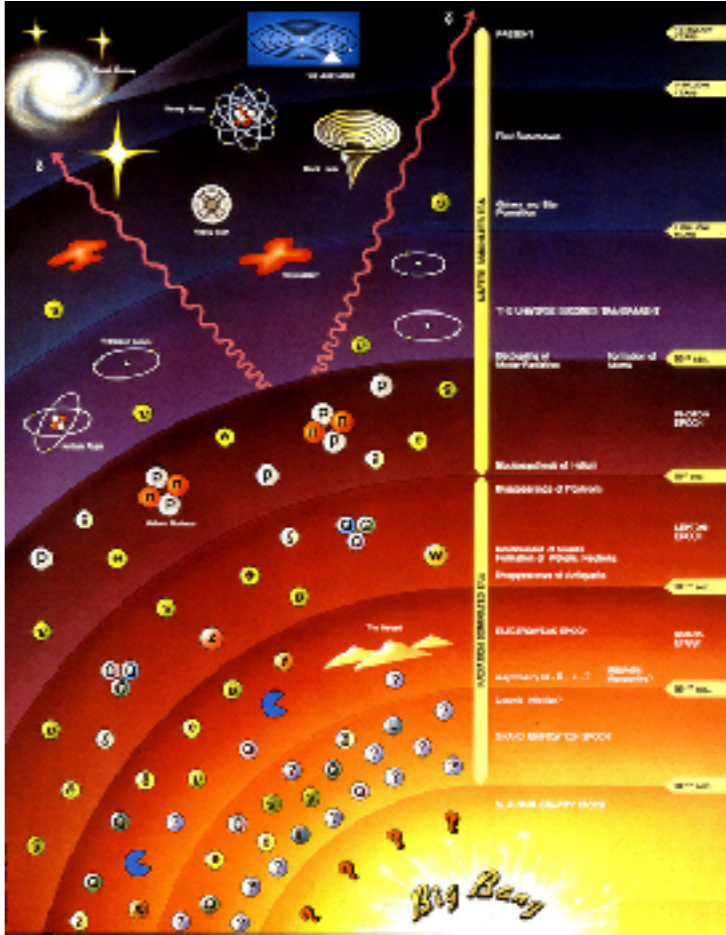
1. Opšta relativnost i širenje svemira
2. Mikrotalasno pozadinsko zračenje
3. Nukleosinteza, predviđanje relativnih koncentracija lakih hemijskih elemenata

Konzistentna slika evolucije svemira

Problemi teorije velikog praska

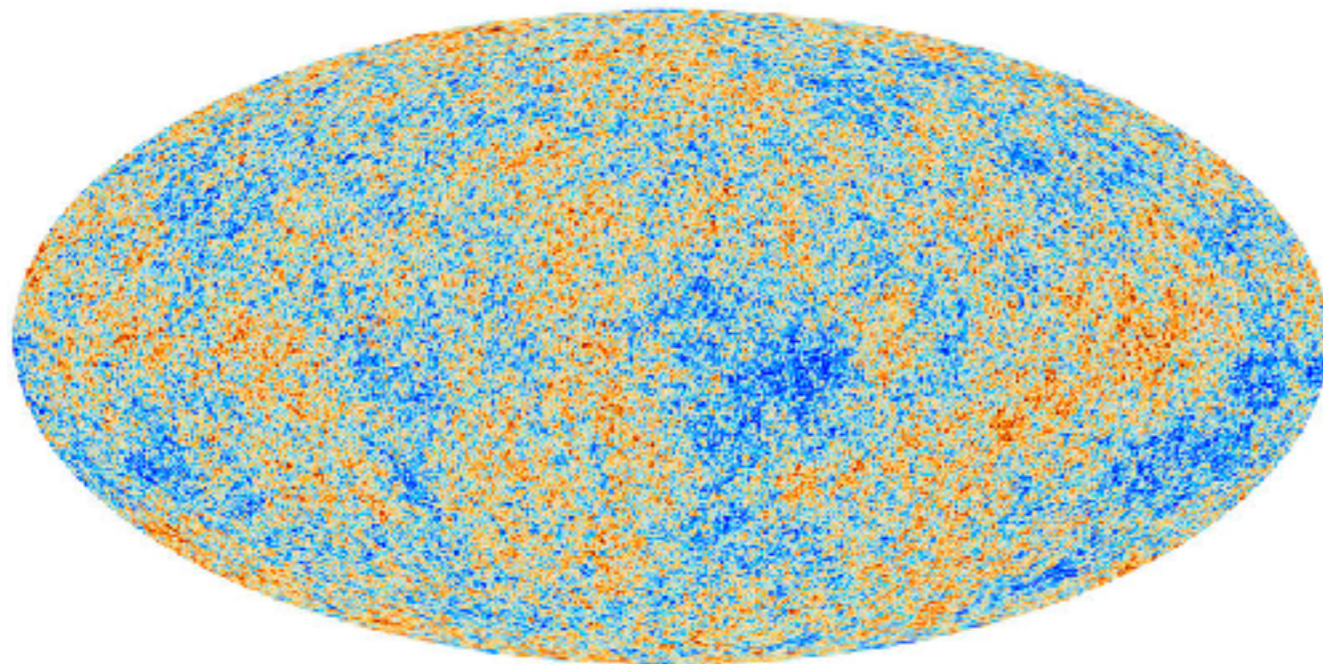

CMB

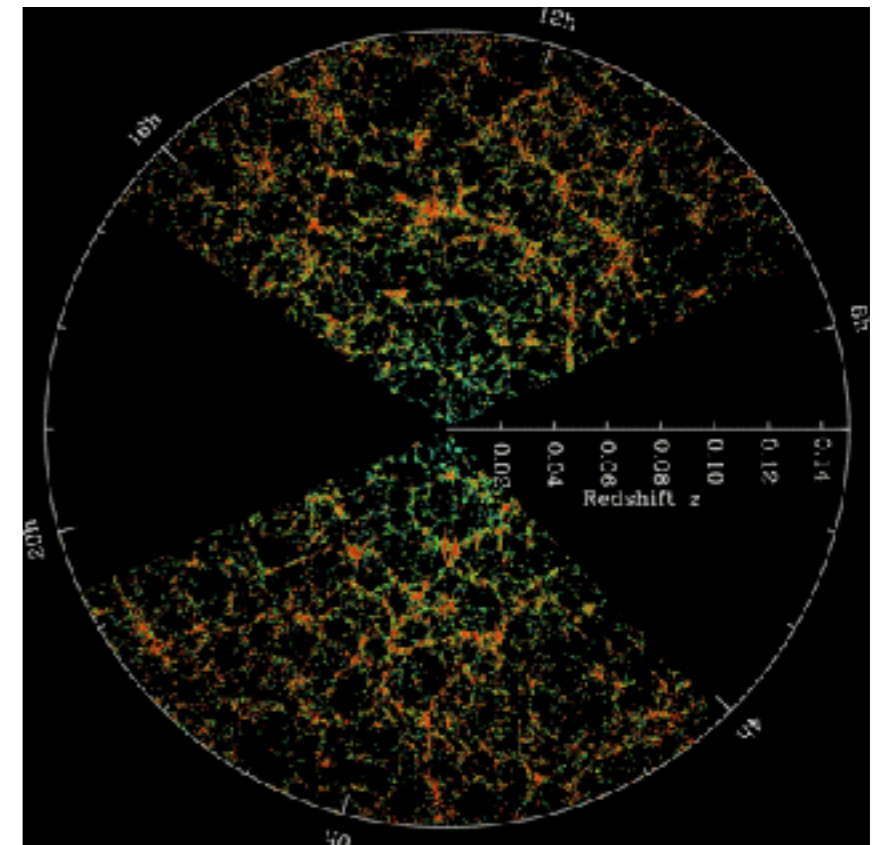

Problemi teorije velikog praska

$$\frac{\delta\rho}{\rho} \sim 1$$

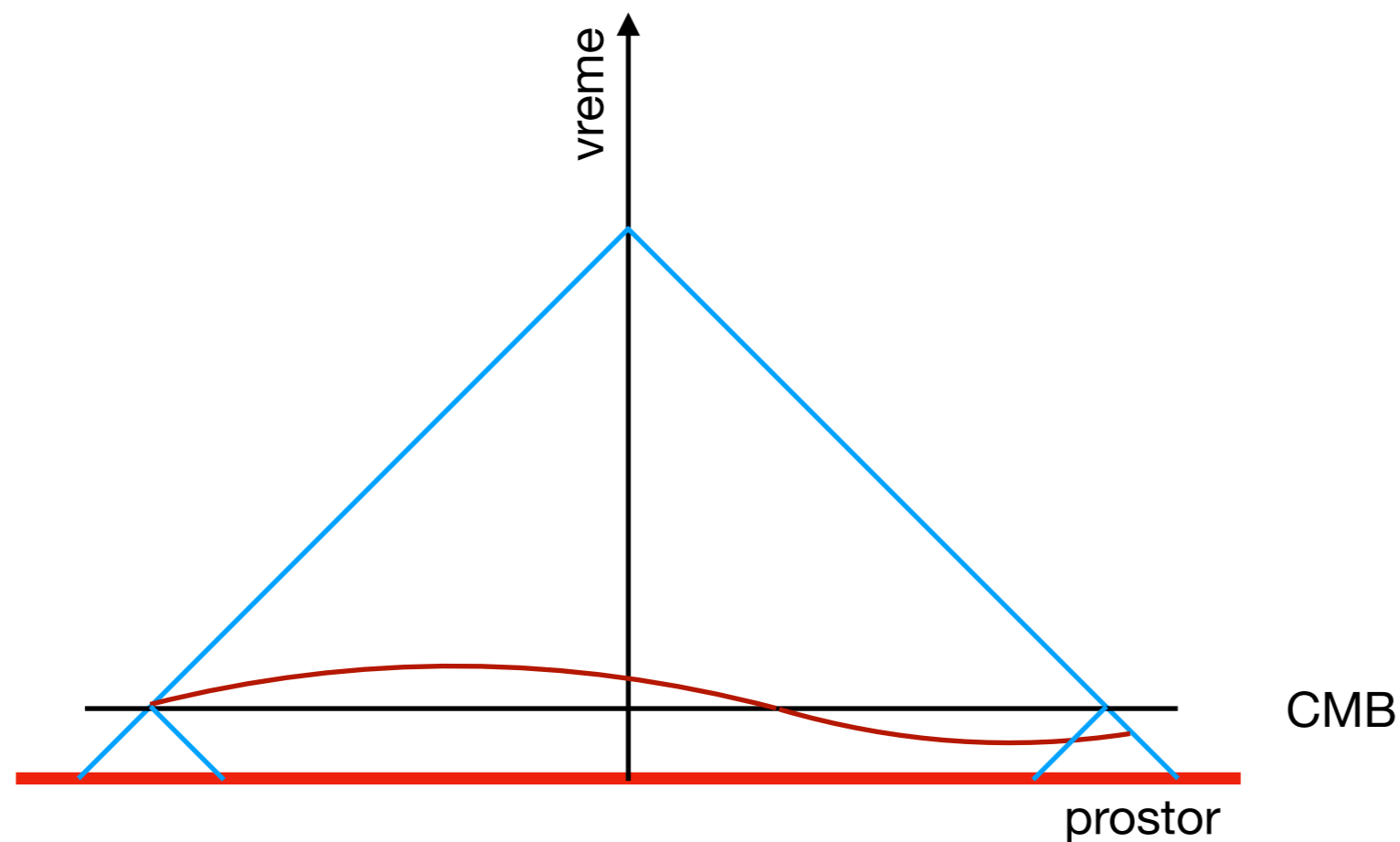
$$\frac{\delta T}{T} \sim 10^{-5}$$

Zašto je svemir tako ravan, homogen i izotropan?

Zašto ima tako male fluktuacije?

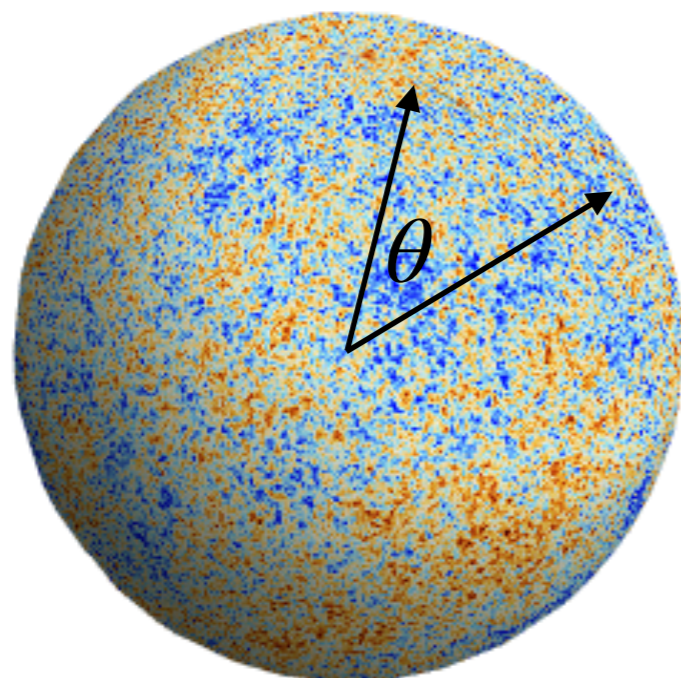
Problemi teorije velikog praska

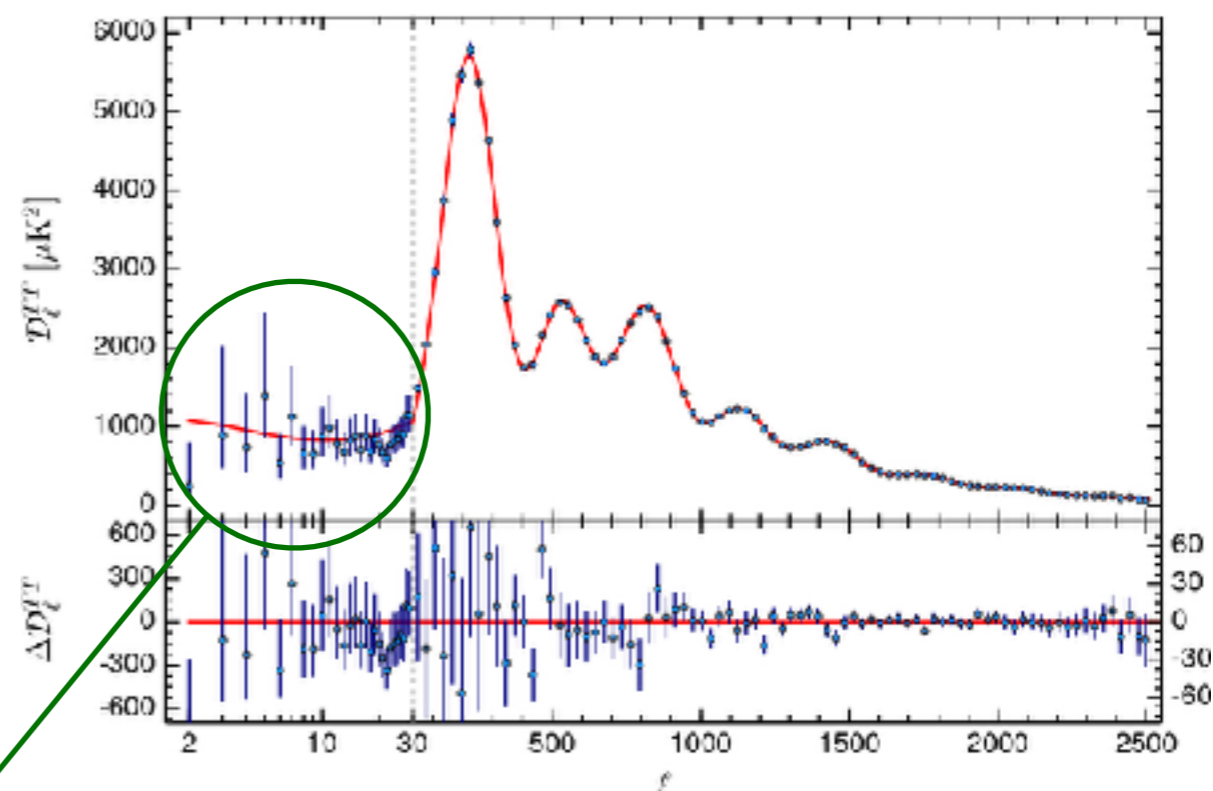
Zašto je svemir tako ravan, homogen i izotropan?

Zašto ima tako male fluktuacije?

Spektar kosmoloških fluktuacija

$\sim 1^\circ$

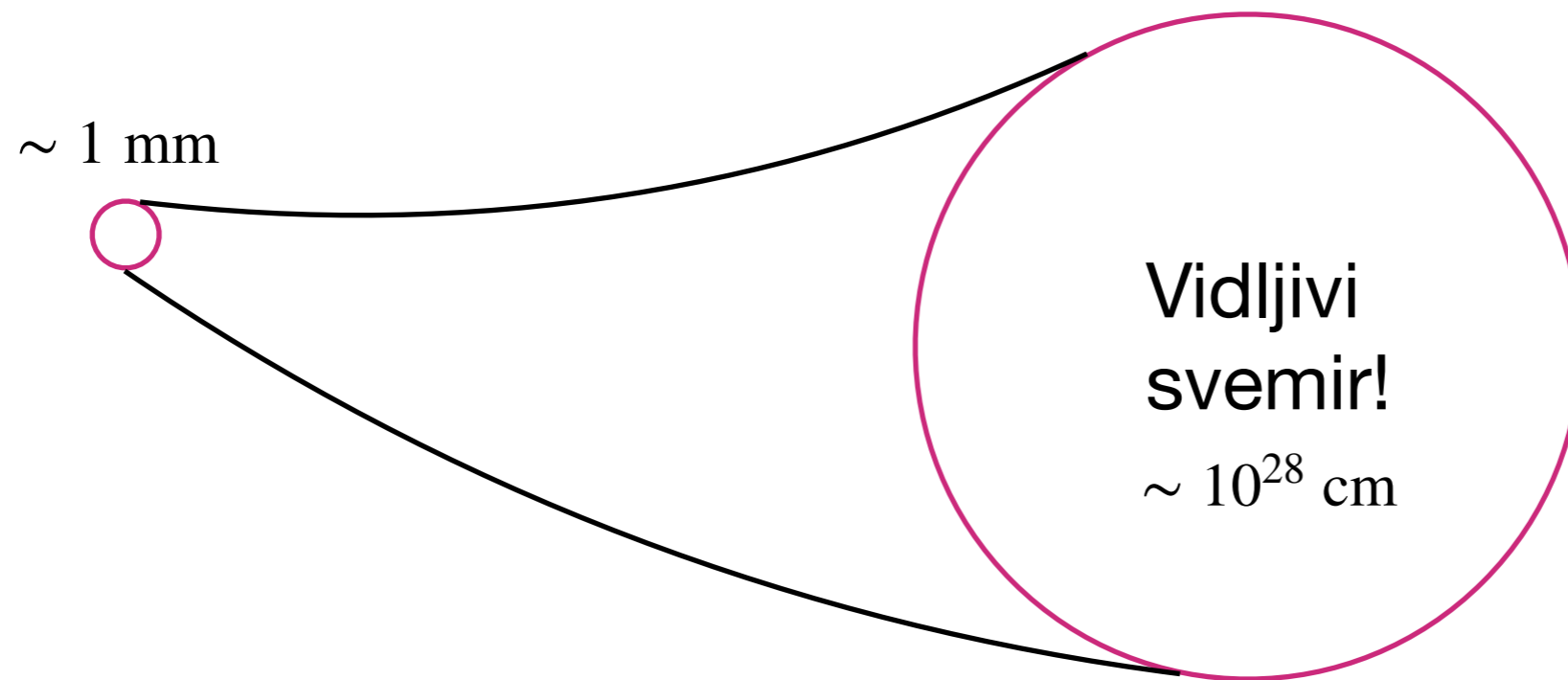

Fluktuacije su korelisane na velikim skalama

Mora da postoji neka ranija faza u evoluciji svemira!

Inflacija

Radikalna ideja: svemir se raširio 10^{30} puta za 10^{-30} sekundi!

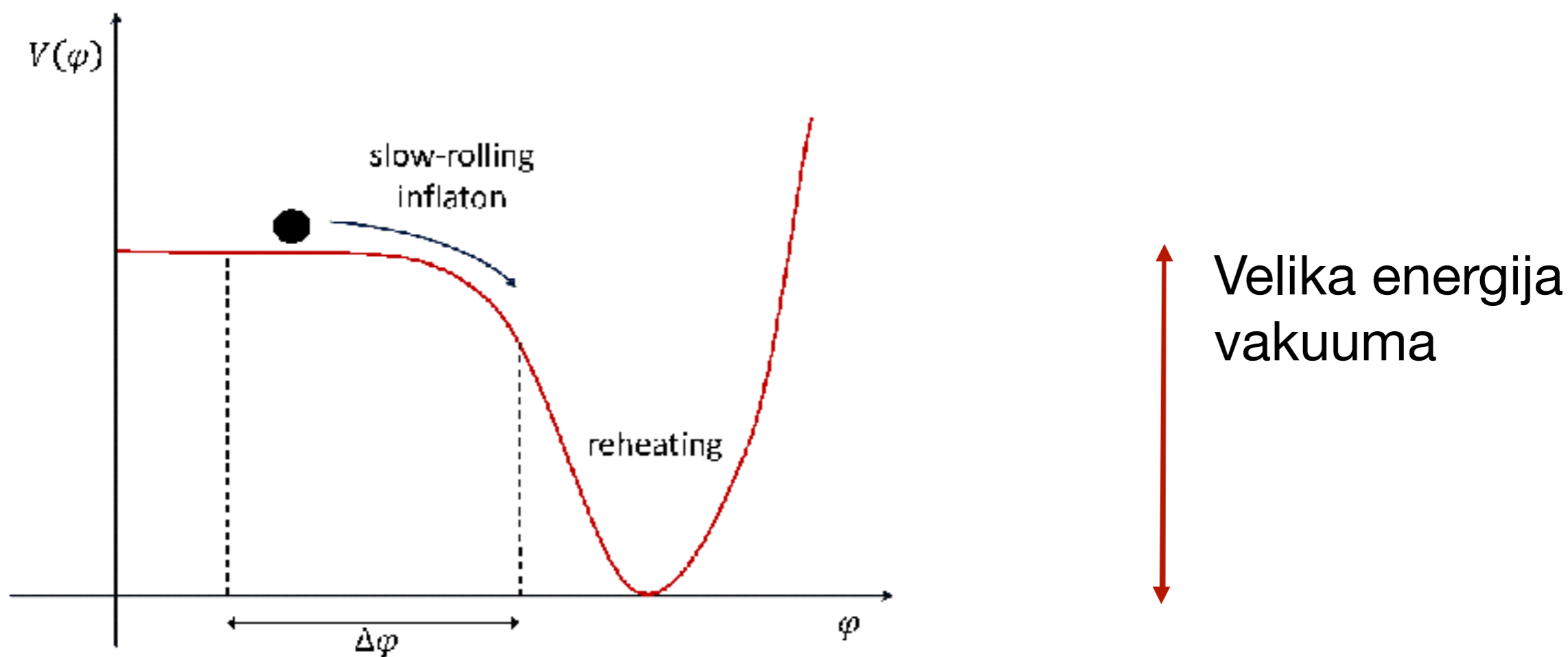

Posledica: svemir je veoma homogen, izotropan, ravan...

Inflacija

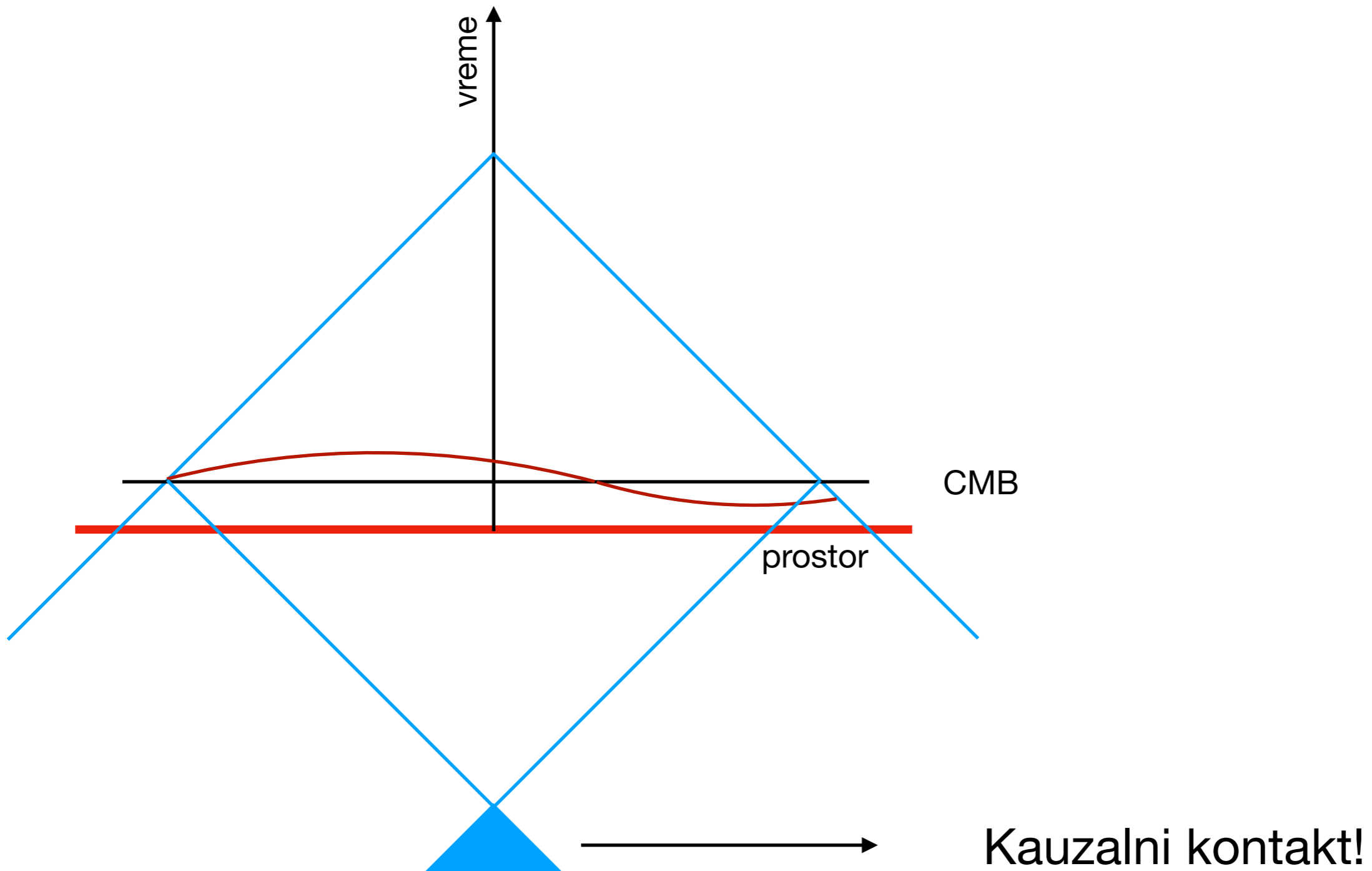
Radikalna ideja: svemir se raširio 10^{30} puta za 10^{-30} sekundi!

Zapravo je jako lako napraviti ovakav univerzum!

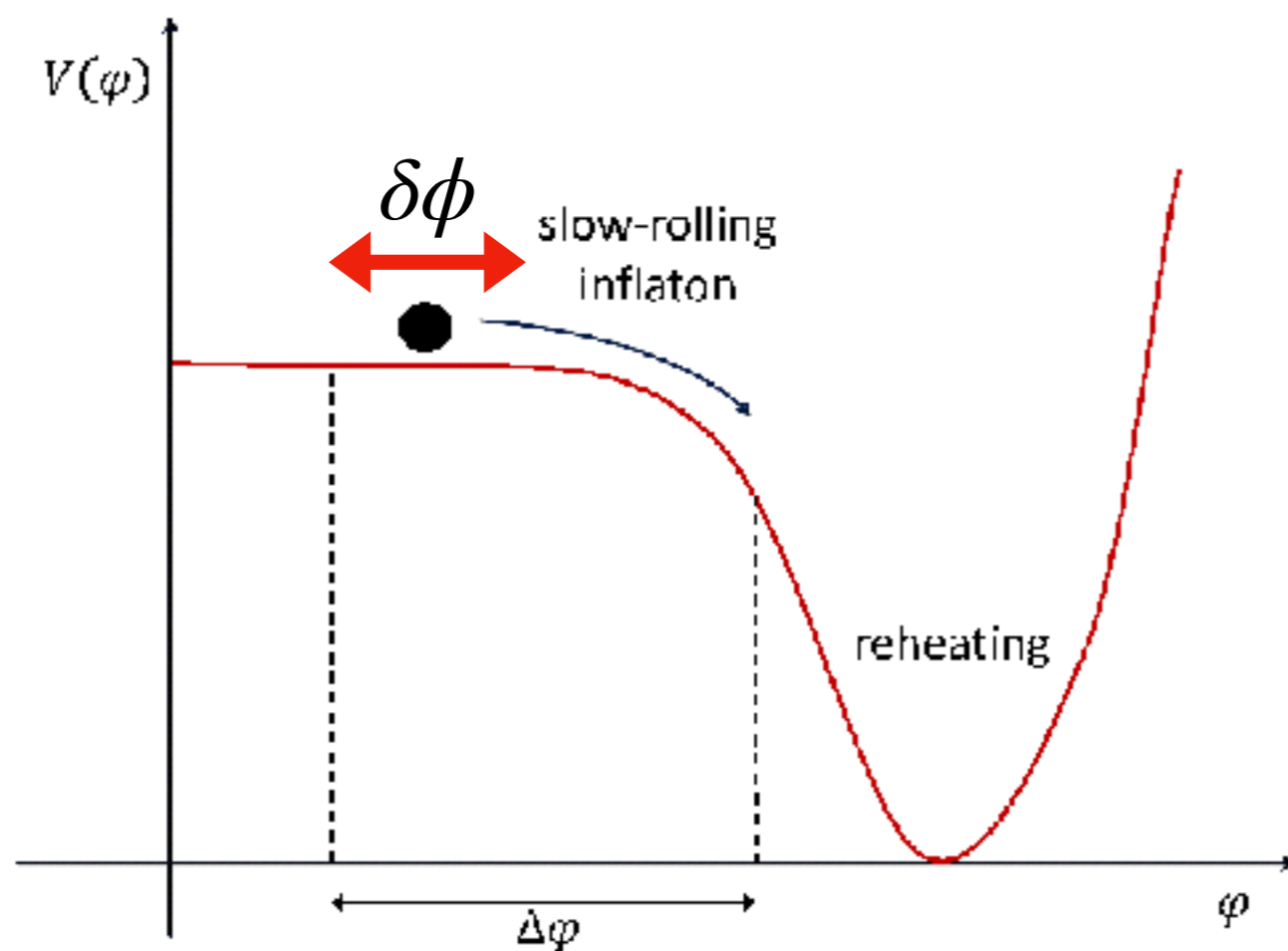

Šta dobijamo inflacijom?

Kvantne fluktuacije tokom inflacije

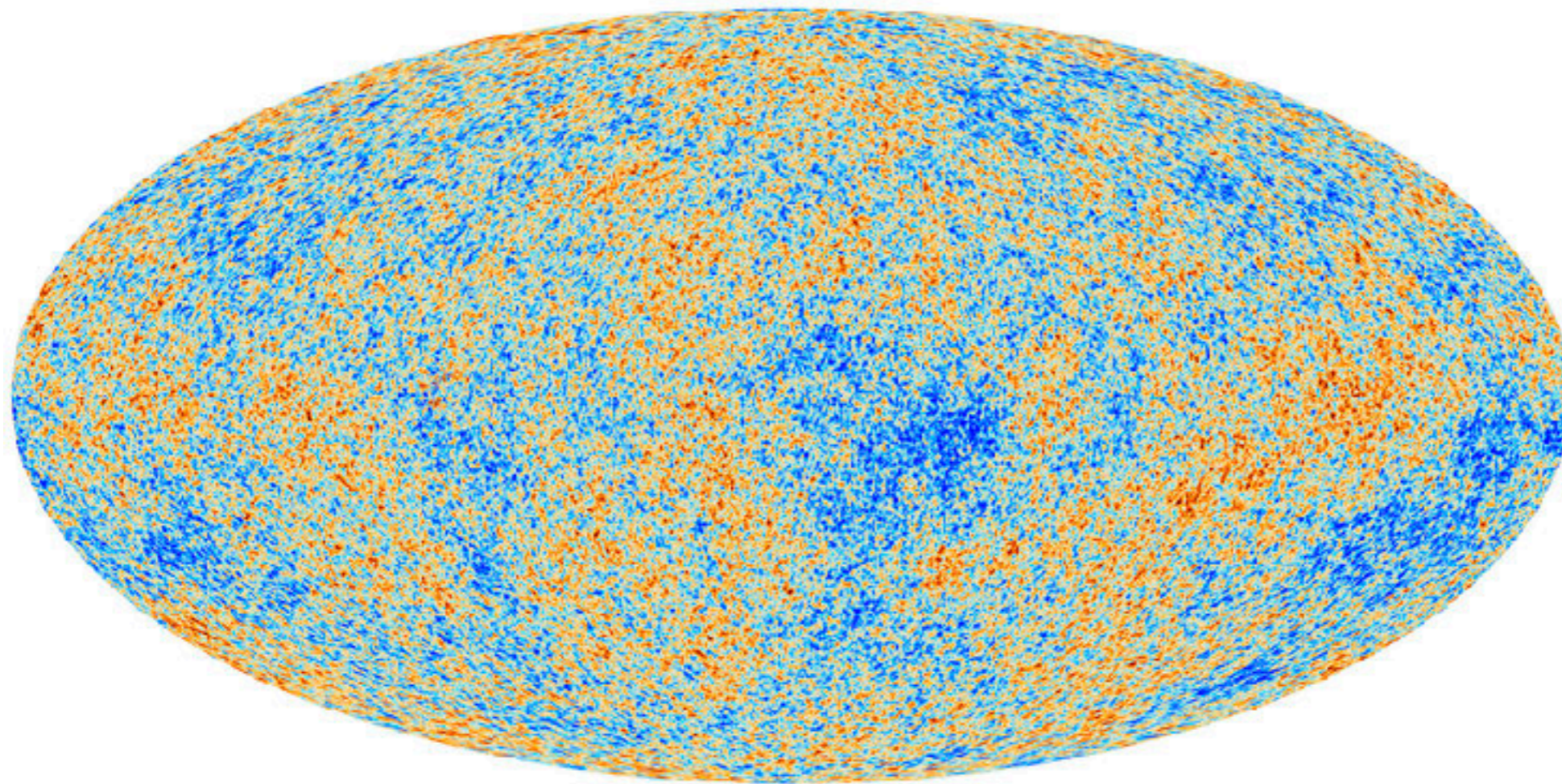
Ali sva polja su kvantna!

Inflacija se ne završava svuda u isto vreme — fluktuacije

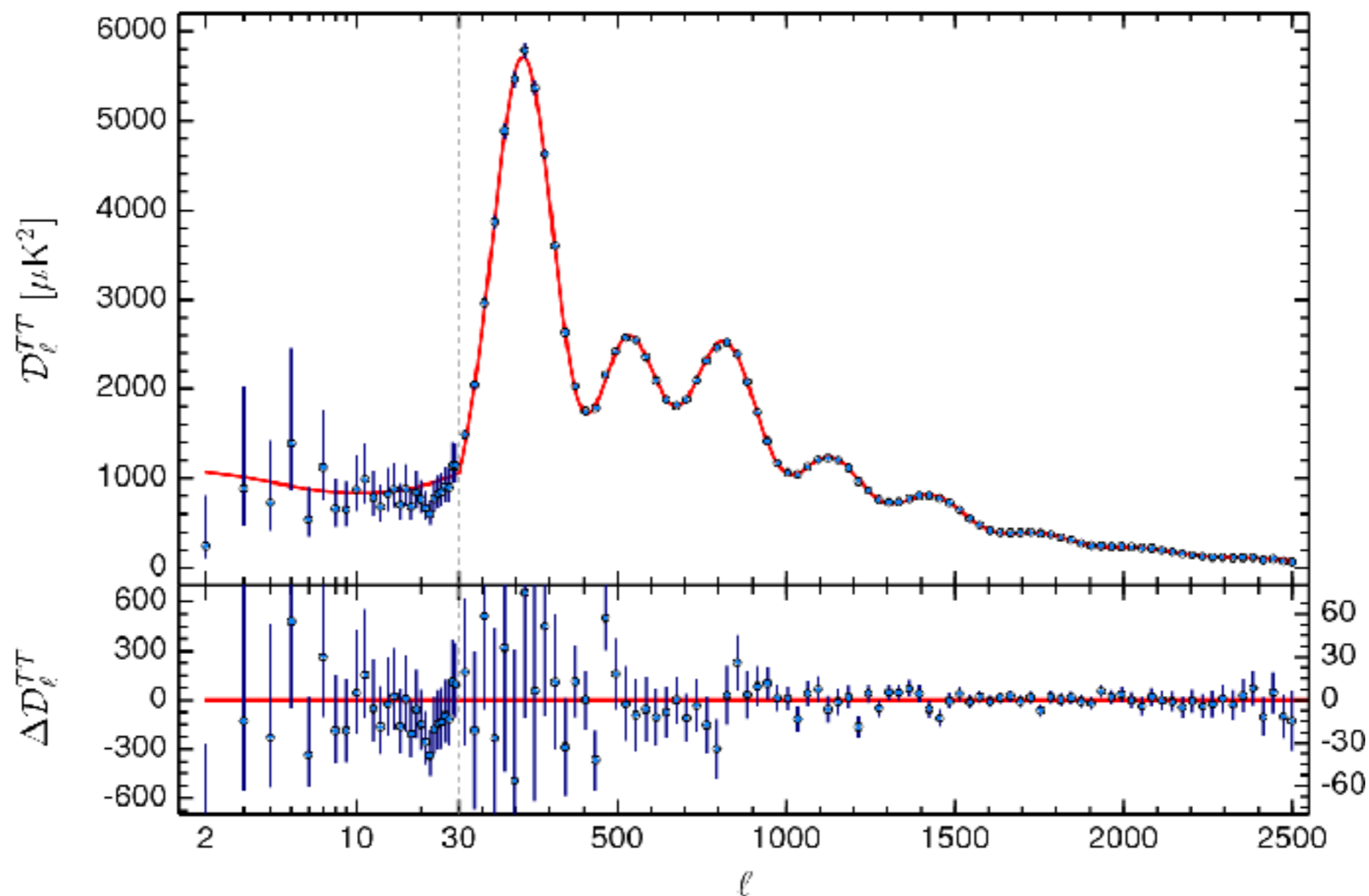
Kvantne fluktuacije tokom inflacije

Kvantne fluktuacije postaju fluktuacije u gustini/temperaturi

$$\frac{\delta T}{T} \sim 10^{-5}$$

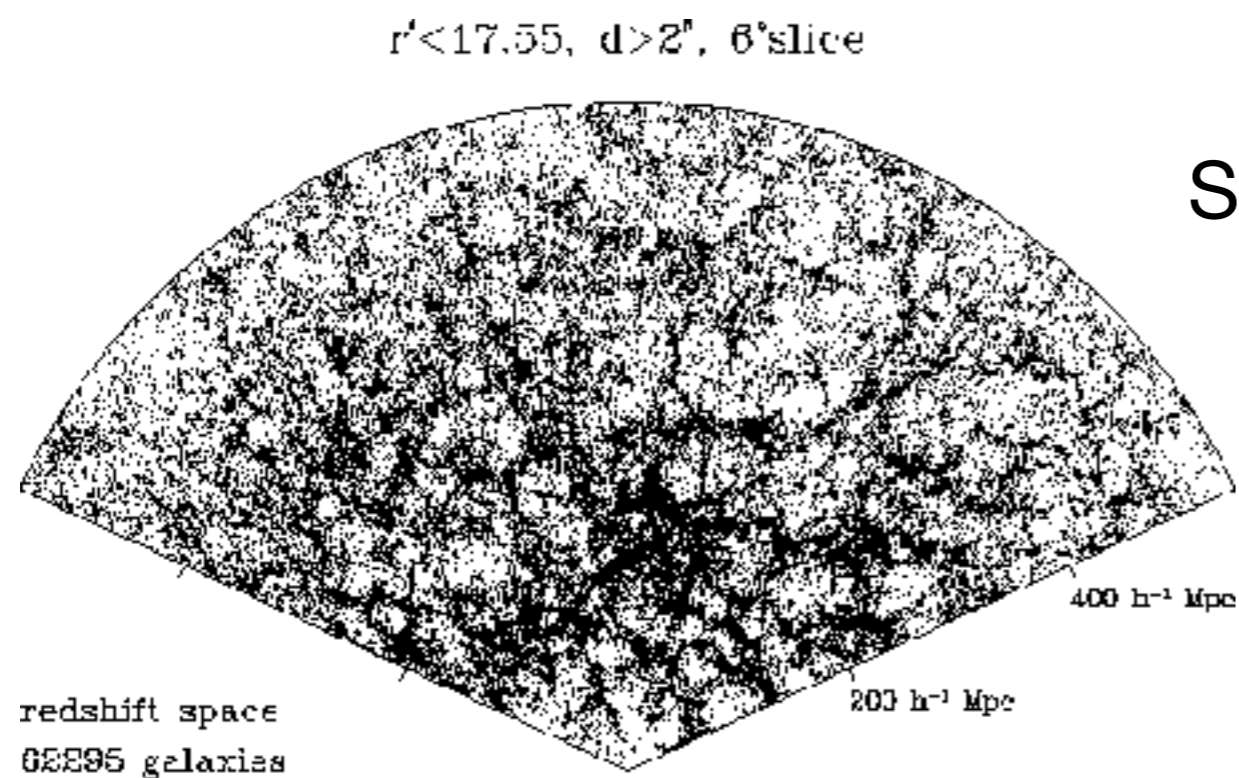
Spektar kosmoloških fluktuacija

Inflacija je ključna za ispravno teorjsko predvidjanje

Velike strukture — galaksije i jata galaksija

Kvantne fluktuacije na kraju postaju fluktuacije u gustini galaksija

Samo delić vidljivog svemira

Velike strukture su ključne za dalji napredak u razumevanju inflacije

Svemir na najvećim skalama je posledica kvantne mehanike!

